

Карась Олена Дмитрівна,
доктор філософії, викладач
ВСП «Професійно-педагогічний
фаховий коледж Глухівського
НПУ ім. О. Довженка»

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В КОНСТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОТІ

Інформаційні системи увійшли у всі сфери життя, освітню зокрема. Розвиток цифрових технологій відкриває величезний спектр можливостей для формування професійних компетентностей та досягнення програмних результатів навчання здобувачів фахової передвищої освіти, їхній якісній практичній підготовці. Згідно з п. 10 ч. 2 ст. 17 Закону України «Про фахову передвищу освіту», внутрішня система забезпечення якості освіти закладами фахової передвищої освіти включає «забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками закладу фахової передвищої освіти та здобувачами фахової передвищої освіти, у тому числі створення і забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату та інших порушень академічної доброчесності, притягнення порушників до академічної відповідальності» [2]. Саме впровадження цифрових технологій відіграє важливу роль у формуванні академічної культури та сприяє академічній доброчесності всіх учасників освітнього процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що проблемі використання цифрових технологій з метою дотримання норм академічної доброчесності в освітній сфері присвячено наукові розвідки І. Доценко, А. Колеснікова, О. Думанського, О. Козака, Л. Філіпенко та інших. В. Астахова, Т. Добко, О. Семенов досліджують морально-етичні, ціннісні, освітні аспекти академічної культури особистості. У наукових дослідженнях А. Артюхова, О. Меньшова, А. Тахмазова обговорюються правила та принципи реалізації

академічної чесності в наукових дослідженнях. Проте недостатньо дослідженим залишається питання використання цифрових технологій у формуванні академічної культури та академічної доброчесності здобувачів освіти.

Під освітніми цифровими технологіями розуміємо електронні інструменти, пристрої та ресурси, які використовують усі учасники освітнього процесу з метою міжособистісної комунікації.

Академічну культуру в умовах функціонування закладу фахової передвищої освіти потрактуємо як систему цінностей, норм, правил, зразків поведінки, способів діяльності, принципів спілкування. Неспростовним є твердження О. Семеног про те, що «академічна культура – це культура унікальної, неповторної педагогічної дії майстра, який створює культурно-освітній простір університету, наповнює особистості духовністю і ціннісними пріоритетами педагогічної праці» [3, с.12]. Науковиця наголошує, що «формування академічної культури більш ефективно відбувається, якщо враховувати положення особистісно-діяльнісного, системного, компетентнісного, аксіологічного, культурологічного, андрагогічного, акмеологічного підходів, з урахуванням принципів контекстного навчання, комунікативної взаємодії, внутрішньої свободи особистості, критичного самооцінювання» [3, с.12].

Академічна доброчесність є однією із провідних засад державної політики у сфері освіти. Відповідно до статті 42 Закону України «Про освіту» академічна доброчесність – «це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень» [1]. Отож, академічна доброчесність з поняття неписаного та культурософського поступово має перетворитися на норму закону з чітко визначеними тлумаченнями, правилами, критеріями, вимогами та санкціями.

Сучасні цифрові технології, які вже давно є невід’ємним атрибутом освітнього процесу закладу фахової передвищої освіти, також сприяють

формуванню академічної культури та академічної доброчесності. Наприклад, використання закладами освіти цифрового програмного забезпечення StrikePlagiarism з метою перевірки студентських наукових робіт на наявність плагіату та відповідність усім нормам академічної доброчесності. Також є широкий спектр безкоштовних онлайн-ресурсів для перевірки матеріалів на плагіат: Plagtracker, Plagscan, Plagiarism Detector, Duplichecker, Plagiarisma, Plagium та інші, за допомогою яких студенти мають змогу самостійно перевірити їхні науково-дослідні роботи на відповідність нормам академічної культури та академічної доброчесності.

Цифрові пристрої, які виконують завдання, властиві лише розумним істотам, є штучним інтелектом. Новації штучного інтелекту активно впливають на деякі аспекти освітньої галузі, особливо в період повномасштабного вторгнення. У просторі академічної доброчесності штучний інтелект присутній уже не перший рік, проте поява сервісу ChatGPT від OpenAI стала синонімом прояву академічної недоброчесності здобувачів освіти. Чат-бот на основі штучного інтелекту є нейромережею, що спеціально розроблена і є персональним помічником людини.

До його основних функцій належить: взаємодія зі співрозмовником; надання відповіді на запитання; підказування та надавання порад; відхилення недоречних питань; суперечка зі співрозмовником.

Отже, сучасні цифрові технології спрямовані на формування академічної культури та сприяють дотриманню норм академічної доброчесності всіма учасниками освітнього процесу.

Список використаної літератури

1. Про освіту: Закон України № 2145-VIII від 05.09.2017, поточна редакція від 02.07.2023, підстава – 3143-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 20.10.2023).

2. Про фахову передвищу освіту: Закон України № 2745-VIII від 06.06.2019, поточна редакція від 23.03.2023, підстава – 2940-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text> (дата звернення: 20.10.2023).

3. Семенов О.М. Академічна культура – основа дослідницького навчання в університеті. *Академічна культура дослідника в освітньому просторі*: збірник матеріалів Першої усеукраїнської науково-практичної конференції (м. Суми, 18 травня 2017 року) / за ред. О.М. Семенов, О.В. Семеніхіної. – Суми: Видавництво СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2017. С. 9–12.